

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 133/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. S. U., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Co 258/2008-208 z 11. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. S. U. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2009 doručená sťažnosť JUDr. S. U., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 258/2008-208 z 11. novembra 2008.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva:

„Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd rozsudkom 14 Co 258/2008 dňa 11. 11. 2008 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava II v Bratislave zo dňa 8. 2. 2008 č. k. 51 C 159/07-158. Prvostupňový súd ním na návrh plnoletých detí sťažovateľa zo 17. 7. 2007 zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 14. 6. 2005 č. k. 6 C 14/2003-85, ktorým bolo sťažovateľovi naposledy určené výživné na ešte maloletých navrhovateľov v sume Sk 4.500,- mesačne na každého z nich tak, že zvýšil výživné pre každého z navrhovateľov na sumu Sk 7.500,- mesačne. Súčasne určil nedoplatok na výživnom spätne od podania návrhu 17. 7. 2007 do 8. 2. 2008 v sume 20.279,19 Sk na každého z navrhovateľov a určil splatnosť zaostalého výživného v splátkach.

Máme za to, že skutkové a právne závery napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým zdôvodnil, že neprihliadol na mimoriadne platby sťažovateľa na výživné pre navrhovateľov v rozhodnom období od 17. 7. 2007, lebo ich treba považovať za dobrovoľné zvýšenie výživného, môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu, lebo jeho závery sú zjavne neodôvodnené svojvoľné a arbitrárne, a tak neospravedlňiteľné a neudržateľné, pričom to má za následok porušenie základného práva sťažovateľa.

K rozhodnutiu Krajského súdu je treba uviesť, že ním bolo potvrdené zvýšenie výživného pre oboch navrhovateľov o sumu Sk 3.000,- mesačne pre každého navrhovateľa počnúc dňom 17. 7. 2007. Sťažovateľ pritom v rozhodnom období nad rámec určeného výživného po predchádzajúcej dohode, teda žiadosti a súhlase navrhovateľov, plnil na účely výživného pre navrhovateľov dobrovoľne nasledovné peňažné čiastky...

Právny záver Krajského súdu v Bratislave o tom, že pri rozhodovaní o zvýšení výživného sa na dobrovoľne zaplatené zvýšené výživné v sume celkom Sk 76.690,- na dcéru sťažovateľa a Sk 62.600,- na syna sťažovateľa neprihliada a na obdobie 12 mesiacov súčasne zvyšuje výživné o sumu 72.000,- ročne spolu na oboch navrhovateľov, nemá žiadnu oporu v zákone. Z praxe nám je známe, že Krajské súdy túto otázku rozhodujú nejednotne a bez zjednocovacej judikatúry Najvyššieho súdu. Možno tiež očakávať pokračujúcu svojvoľnosť pri rozhodovaní tejto problematiky aj v budúcnosti...

Pri plnoletých deťoch sa teda nerozlišuje, či sa jedná o dobrovoľné alebo nútené plnenie záväzku na základe vydaného súdneho rozhodnutia. Dlh ako taký totiž v prípade dobrovoľného plnenia predchádza vlastne dohoda o jeho výške a uznaní. Pod dobrovoľným

plnením výživného, ktoré spôsobuje splnenie dlhu treba preto rozumieť aj také plnenie, ktoré vykonal sťažovateľ. Plnil ním totiž tie požiadavky navrhovateľov, ktoré paradoxne neskôr viedli k určaniu zvýšeného výživného...

Nezapočítavajú sa len plnenia, ktoré boli poskytnuté len príležitostne v čase styku s deťmi, ktoré svojou povahou neprekračujú bežné výdavky a nesmerujú k uspokojovaniu odôvodnených potrieb dieťaťa. Pri školnom ako aj platbách na jednosemestrový študijný pobyt sa však o také náklady nejedná. V uvedenom prípade vidím preto v napadnutom rozsudku Krajského súdu znaky arbitrárnosti a svojvoľnosti.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom 14 Co 258/2008-208 z 11. 11. 2008 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave 14 Co 258/2008-208 z 11. 11. 2008 sa zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom, ktoré bude zaviazaný uhradiť Krajský súd v Bratislave (odporca) na účet právnej zástupkyne sťažovateľa JUDr. E. K., ... v celkovej výške: = 245,7 EUR stanovenej podľa § 11 ods. 2 Z. č. 655/2004 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd po á 115,90 EUR + 6,95 EUR režijný paušál), do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné náležitosti návrhu podľa § 20, ako aj osobitné náležitosti sťažnosti podľa ustanovenia § 50 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ namietal porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu č. k. 14 Co 258/2008-208 z 11. novembra 2008. Podstatou jeho námietok boli tvrdenia o svojvoľnosti a arbitrárnosti tohto rozhodnutia z dôvodu, že podľa jeho názoru krajský súd pri potvrdení prvostupňového rozsudku o zvýšení výživného o 3 000 Sk na každé z dvoch plnoletých detí nesprávne vyhodnotil zistené skutočnosti, čo podľa jeho názoru viedlo aj k nesprávnym právnym záverom. Podľa názoru sťažovateľa mal krajský súd prihliadnuť na jeho súčasné finančné možnosti, ako aj na jeho dobrovoľné finančné plnenia voči dvom plnoletým deťom.

Z obsahu sťažnosti, ako aj z jej príloh ústavný súd zistil, že na základe návrhu plnoletých detí sťažovateľa zo 17. júla 2007 na zvýšenie výživného na 15 000 Sk mesačne na každého z nich Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 51 C 159/2007-158 z 8. februára 2008 zmenil svoje skoršie rozhodnutie v časti úpravy vyživovacej povinnosti tak, že sťažovateľa zaviazal platiť mesačne výživné na každé z dvoch plnoletých detí v sume 7 500 Sk. Okrem toho ho zaviazal zaplatiť obom deťom nedoplatok na výživnom za obdobie od 17. júla 2007 do 8. februára 2008 v sume 20 279,19 Sk v splátkach po 1 000 Sk spolu s bežným výživným. Okresný súd vo zvyšnej časti návrh zamietol a účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku sa všetci účastníci konania odvolali, na základe čoho potom krajský súd v rámci odvolacieho konania, na ktorom vypočul účastníkov konania, rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil a žiadnemu z nich nepriznal náhradu trov konania. Sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu namietal predovšetkým to, že tento súd jeho ojedinelé a mimoriadne príjmy považoval za bežné a vychádzajúc z nich ho zaviazal na plnenie vyživovacej povinnosti v takej sume, ktorá podľa jeho názoru neodzrkadľovala a ani neodzrkadľuje jeho reálne a štandardné príjmy. Okrem toho namietal, že okresný súd pri určení zaostaleho výživného neprihliadol na jeho dobrovoľné platby deťom v celkovej sume 84 290 Sk, ako ani na majetkové pomery jeho plnoletej dcéry.

V odôvodnení rozsudku sp. zn. 14 Co 258/2008 z 11. novembra 2008 krajský súd uviedol podstatný obsah napadnutého rozsudku okresného súdu. V tejto súvislosti konštatoval, že navrhovatelia sa zvýšenia výživného na 15 000 Sk mesačne pre každého z nich domáhali z dôvodu, že došlo k zmene pomerov, pretože obaja sa stali študentmi vysokej školy, zvýšili sa ich životné náklady týkajúce sa učebných pomôcok, ostatných životných potrieb, ako aj náklady spojené so študijným pobytom v Taliansku a Spojených štátoch amerických. Krajský súd poukázal aj na časť odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa týkajúcu sa tvrdení sťažovateľa o nemožnosti platiť zvýšené výživné na plnoleté deti v požadovanej sume, a to vzhľadom na jeho majetkové a finančné možnosti. Odvolací súd ďalej konštatoval, že z rozsudku okresného súdu vyplynulo, že sa zaoberal všetkými okolnosťami na strane sťažovateľa, jeho majetkovými pomermi, jeho príjmami, ako aj jeho reálnymi možnosťami pri dosahovaní určitej výšky príjmu, pričom na základe toho potom okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ je schopný platiť mesačne vyššie výživné obom deťom, ako bolo priznané skorším rozhodnutím. Odvolací súd zároveň konštatoval, že súd prvého stupňa posúdil niektoré nároky navrhovateľov ako neprimerané, a preto z požadovanej sumy výživného 15 000 Sk mesačne na každého z nich zaviazal sťažovateľa na vyživovaciu povinnosť na každého z navrhovateľov po 7 500 Sk mesačne.

Okrem uvedeného krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku konštatoval:

„Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku ako aj odvolacích dôvodov účastníkov konania dospel k záveru, že dôvody napadnutého rozhodnutia sú správne. Súd prvého stupňa vzhľadom na výšku uplatňovaného výživného v sume 15.000,- Sk na každého z navrhovateľov, správne určil jeho výšku s prihliadnutím na možnosti odporcu, ako aj na odôvodnené potreby navrhovateľov. Pokiaľ odporca namieta, že súd nezohľadnil jeho mimoriadne platby v predchádzajúcom období v súvislosti s hradením školného a nákladov na študijný pobyt jeho detí v zahraničí, odvolací súd uvádza, že tieto platby treba považovať za dobrovoľné zvýšenie výživného za obdobie, kedy mal odporca mimoriadne zvýšené príjmy, ktoré by mohli mať vplyv na zvýšenie výživného nad rámec určeného výživného napadnutým rozsudkom za konkrétne obmedzené obdobie. Uvedené je zároveň aj argumentom proti námietke navrhovateľov, že súd pri určovaní výživného neprihliadol na zvýšené náklady v súvislosti s ich študijným pobytom v zahraničí, keďže

podľa odporcu čiastočne na hradenie týchto nákladov prispel. Výšku poskytnutej čiastky nad rámec výživného navrhovateľa nespochybnili. K námietke odporcu, že navrhovateľka v I. rade by mohla mať určitý príjem aj z prenájmu bytu, ktorý je v jej osobnom vlastníctve a ktorý bezplatne využíva jej matka, poukazuje odvolací súd na to, že obidvaja navrhovateľa bývajú v spoločnej domácnosti s matkou v jej byte, ktorá podľa ich vyjadrení hradí všetky náklady spojené s užívaním bytu a poskytovanými službami, ako aj náklady na ich stravovanie doma. Hradí aj poplatky súvisiace s užívaním bytu navrhovateľky v I. rade. Pri posudzovaní otázky oprávnenosti požadovanej výšky výživného navrhovateľmi, aj odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa je toho názoru, že navrhovateľa majú nadštandardnú životnú úroveň. Ich náklady, ktoré uvádzajú, sú v niektorých položkách neprimerane vysoké a určite výrazne presahujú bežné náklady na životné potreby u prevažnej väčšiny ich rovesníkov. V súvislosti s posudzovaním miery účasti obidvoch rodičov na výžive ich detí odvolací súd vychádzal z toho, že obidvaja rodičia majú rovnaké vzdelanie a profesiu a tým aj približne rovnaké zárobkové možnosti v závislosti od trhu práce a vysokej konkurencie v právnických profesiách. Keďže ide o vyživovaciu povinnosť k dospelým, avšak ešte nezaopatreným deťom, podiel matky na ich výžive už nemôže byť kompenzovaný osobnou starostlivosťou a preto by sa mala podieľať na ich výžive rovnakým dielom ako odporca.“

Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho skutkové zistenia. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak účinky výkonu tejto

právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, III. ÚS 314/08, IV. ÚS 44/08).

Ústavný súd v prípadoch, keď sa zaoberal možným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vyslovil, že právo na spravodlivý súdny proces neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07).

Vychádzajúc z citovanej judikatúry, z obsahu námietok sťažovateľa, ako aj z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu dospel ústavný súd k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné kvalifikovať ako ústavne konformný a zlučiteľný s obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd v ňom totiž jednoznačne vyslovil, ktoré skutočnosti mal za preukázané, akými právnymi predpismi sa pri posudzovaní potreby zvýšenia výživného riadil a k akým skutkovým a právnym záverom dospel. Rozsudok krajského súdu sa preto ako celok javí ako odôvodnený, bez akýchkoľvek známok svojvoľnosti, pričom závery vyslovené v rozsudku je potrebné vyhodnotiť ako logické a celkom legitímne.

Ústavný súd po ústavnej konfrontácii, ktorej podrobil rozsudok krajského súdu s námietkami sťažovateľa, nezistil zo strany krajského súdu taký výklad a aplikáciu ustanovení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

v znení neskorších predpisov či ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. To, že odvolací súd nerozhodol v súlade s očakávaním sťažovateľa, ešte neznamená, že došlo k porušeniu zásad spravodlivého procesu.

Z obsahu sťažnosti nepochybne vyplýva, že sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. K tomuto však ústavný súd poznamenáva, že obsahom označeného základného práva je garantovať každému súdny prieskum rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktoré v prípade, ak sa dotýkajú niektorého zo základných práv a slobôd, nesmú byť vylúčené z prieskumnej právomoci súdov. V takýchto prípadoch ide o situácie, ktoré vyvstanú v rámci správneho súdnictva, čo však nie je sťažovateľov prípad, a preto medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením daného základného práva neexistuje žiadna príčinná súvislosť.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. mája 2009